

labiis, et manibus, atque aliis extrinsecus adhibitis ornamentis, nimirum auro et gemmis distinctis monilibus, et cæteris hujusmodi, quæ singillatim sensus modo recolare non potest.

Sed cælestis amor patriæ respondet :

Si te ista quæ sub cælo sunt, adeo placent, cur non magis ea quæ in cælo sunt, te oblectant? Si carcer a te tanti æstimatur, patria, civitas, et quanta est? Si talia sunt quæ colunt peregrini, qualia sunt ea quæ possident filii? Si mortales et miseri in vita hac taliter sunt dilati: immortales et beati qualiter sunt in alia remunerandi? Quapropter amor præsentis sæculi, in quo nullus ita nascitur ut non moriatur, protinus recedit, ut amor futuri, in quo sic omnes vivificantur, ut deinceps non moriantur, succedit: ubi nulla adversitas turbat, nulla necessitas angustat, nulla molestia inquietat, sed perennis lætitia regnat. Sed quæres quid ibi sit, ubi tanta et talis beatitudo persistit. Aliter dicere nemo potest, nisi quia quidquid boni est, ibi est: et quidquid mali est, nusquam ibi est. Quod, inquis, bonum illud est? Quid me interrogas? A propheta et Apostolo explicatum est: «Oculus, inquiunt, non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt quæ præparavit Deus iis qui diligunt illum (Isa.

lxiv, 4; I Cor. ii, 9). Ad hanc felicitatem multis sæculi divitiis constipatus David anhelabat, cum diceret: «Quid enim mihi est in cælo: et a te quid volui super terram (Psal. lxxii, 25).» Multis et regalibus, dapibus et voluptatibus aliis abundabat, et nihilominus clamabat: «Satiabor cum apparuerit mihi gloria tua (Psal. xvi, 15),» et rursus: «Sativit anima mea ad Deum fortem vivum, quando veniam et apparebo ante faciem Dei (Psal. xli, 3).» rursusque: «Hei mihi quia incolatus meus prolongatus est (Psal. cxix, 5).» Hinc et Paulus apostolus: «Desiderium, inquit, habeo dissolvi, et cum Christo esse multo melius (Philipp. i, 23).» His itaque decursis, quanquam multa prætermiserim, tamen, ut mihi videtur, hostis nostri fortia castra, quibus pie viventes in Christo non desinit impugnare, quam breviter demonstravi. Ecce, frater charissime, inter cæteras meas occupationes hunc tibi sermonem nocturnis horis inculta licet venustate, dictavi atque conscripsi: quem quia epistolarum excedere modum cognovi, libellum potius de vitiorum virtutumque conflictu nuncupare malui: in quo si ædificationis aliquid repereris, et aliis ipsum legendum tradere curabis.

LIBRI DUO

DE VOCATIONE GENTIUM.

(*Exstant, nova et accuratiore editione donati, inter opera Prosperi Aquitani. Vide tom. LI, col. 639.*)

DE MORIBUS BRACHMANORUM.

Habetur hic tractatus ms. in tribus celeberrimis Italiæ bibliothecis, Vaticana, Mediolanensi, et Medicæa sub nomine B. Ambrosii Mediolanensis episcopi: cujus tamen non esse, tum ex aliis dubitari potest, tum ex differentia styli, qui a gravitate Ambrosii, ab elegantia et acumine verborum cum venustate conjuncta longe distare videtur. Sed cum in vetustis libris nomen ipsius, nescio qua occasione, sortitus jam sit, a nobis in hac editione additus est inter alia opuscula incerta, quæ huic sancto doctori tribuenda sint, necne, sinceri lectoris judicio relinquimus. Opus certe ipsum non admodum expositum fatemur. Vel fortasse Ambrosius (si illius dicendus est auctor) Palladio Græco homini scribens; linguæ Latinæ purum erudito, et adhuc juveni (is enim est, ut conjicitur, qui postea Hibernorum episcopus fuit ordinatus), ut ejus capacitati se accommodaret, magis aperto et communiore sermone usus est.

Desiderium mentis tuæ, Palladi, quæ immenso sapientiæ amore incensa, nova semper discere optat, novum etiam arduumque opus efficere nos compellit, id vero est Brachmanorum patriam consuetudinem, vitamque recensere. Ego quippe cum neque ipsos, neque ipsorum viderim loca (longo enim terrarum spatio a nostra Europa sunt sejuncti), ea tibi dumtaxat quæ ab aliis audivi, et quæ a scriptoribus desumpsi, enarrare tentabo. Brachmani a nonnullis gymnosophistæ, a quibusdam philosophi seu sapientes Indorum appellantur (Strabo. l. xv Geo-

graphiæ). Habitant autem juxta Gangem, fluvium totius Indiæ maximum (Q. Curtius, lib. viii). Hic vero Ganges ille est quem Scripturæ sanctæ Phison appellant, et unus de quatuor qui e paradiso exire perhibentur (Gen. ii). Primum igitur Musæus frater noster Dolenorum episcopus, mihi retulit, quod ipse aliquot ante annos ad Indias, Brachmanos visendi studio profecturus, Sericam fere universam regionem peragravit; in qua refert arbores esse quæ non solum folia, sed lanam quoque proferunt tenuissimam, ex qua vestimenta conficiuntur, quæ

serica nuncupantur, et ibi insignem quamdam conspicui lapideam columnam Alexandri nomine hoc titulo sculptam : Ego Alexander huc perveni ; et quod plurimis populorum nationibus regionibusque perlustratis, in Arianam tandem devenit provinciam prope Indum ananem : quam desertis circumdatam cernens, fervoribusque ambustam, eo quod sol omnia incenderet (unde maxima aquæ laborabatur penuria, et si illa aliunde advehebatur, quod confestim in suis etiam vasis fervere cerneretur), et cum solis æstum, locorumque incendium sufferre nequiret, protinus inchoatum iter deserere, pedem efferre, et in Europam remeare coactus est (Plinius, lib. vi *Nat. Hist.* cap. 23). Quædam ergo nova, non autem Brachmanos se vidisse affirmat. Refert nihilominus de Brachmanis aliqua se audisse a scholastico quodam Thebæo, qui, ut ait, ob id ipsum, nempe ut ipsos Brachmanos et videret et alloqueretur, in Indias peregrinari proposuit, et quod tandem miser in captivitatem incurrit. Hic ergo, ut mihi episcopus retulit, cum lenioris esset ingenii in forensis advocacionis officio incongruæ sibi artis tædio fatigatus, Indiam videre, et Brachmanorum patriam ac mores cognoscere deliberavit. Quocirca cum quibusdam mercatoribus in Erythræo sive Rubro mari, navim conscendens, navigavit primo sinum Adulicum, et Adulitarum oppidum vidit, mox Aromata promontorium, et Troglodytarum emporium penetravit, hinc et Assumitarum loca attingit, unde solvens prosperis flantibus ventis, licet plurium navigatione dierum, Muzirim totius Indiæ citra Gangem emporium tandem pervenit : ubi quemdam Indorum regulum dominari asserebat. Immoratus igitur ibi aliquandiu, observataque diligenter aeris et loci qualitate, ac hominum consuetudine, per plures dies, venit ei in mentem ad insulam quæ Taprobane vocatur transfretare : in qua illi, quibus beatorum nomen est, longissimam ætatem vivere asseruntur (nam vitam hominum centum annis modicam putant) propter miram aeris temperiem, et incomprehensibilem divini dispositionem iudicii (Plinius, lib. vi, cap. 22). Huic quatuor moderantur reges seu satrapæ, inter quos unus est maximus, cui cæteri subjacent obediuntque, ut ille scholasticus referebat (Ptolemæus, lib. vii *Geographiæ*, c. 4). Narrabat quoque, si credere facile est, mille insulas Arabici et Persici maris, et quas Mammolas vocant, illi obtemperare. Huic ille, quem magnetem appellant, reperitur lapis, qui ferri naturam ad se vi sua trahere dicitur. Cum ergo navis aliqua clavos habens ferreos illic applicuerit, illico retinetur, nec quoquam ire permittitur, vi nescio quadam lapidis occulta impediante, ob id naves ibi ligneis clavis construi dicebat. Quod insula quinque habet flumina, et quidem maxima, quibus tota irrigatur, fertiliorque redditur. Unde et ob maximam cœli clementiam poma nullo unquam tempore arboribus desunt : imo eodem tempore ejusdem arboris dum ramus alter florescit, alter

A fructus gignit, cæteri maturos ostendunt fructus. Insuper habet insula hæc dactylos, nuces quas Indicas dicimus, grandes et minutas, odoriferas tamen, item et nuces quas corylos dicimus. Homines illius terræ aluntur pomorum, oryzæ, et lactis cibo ; nobiles vescuntur certis quibusdam diebus, etiam solemnibus, ovium, caprarumque carnibus. Sues a Thebaide usque ad Indiæ Æthiopiæque fines aiunt non inveniri ob maximos æstus. Induunt gentes insulæ ovium pelles, non spernenda laboratas arte, oves item non lanæ, sed setarum teguntur vellere, nec lanæ, nec lini habetur ibi usus, ut narrabat scholasticus, et quod de Æthiopiæ et Persiæ finibus, et Assumitarum locis ibi mercatores emendi, vendendi, permutandique rei gratia conveniant : et quod piper ibi nascitur, in magna colligitur copia. Ipsa autem admodum parva atque inutilis gens est, quæ intra speluncas saxæas vivit, et per præcipitia magna discurrere natura patriæ edocta consuevit. Piper autem cum ramusculis suis colligitur ; ipsas autem arbores quasi quasdam humiles ac parvulas stirpes esse dicebat. Nam et ipsos exiguos homunculos esse, et grandia quædam capita asserit habere cum levibus et detonsis capillis. Reliquum vero Æthiopum atque Indorum genus comis naturaliter crispatis horret. In quo loco (adjecit) ab eo qui illic plurimum poterat, ego illico abreptus atque detentus sum, qui statim cœperat mihi etiam acerbe conviciari, eo quod eorum patriam solumque contingere ausus fuerim. Et illi neque excusationem, nec defensionem meam æquis animis audiebant ; non enim poterant linguæ meæ intelligere sermonem, nec ego criminis causam, quod mihi objiciebatur, sciebam, quia illorum verba non noveram, ex solis tantum nutibus nos mutuos intelligere videbamur. Ego quidem ex aspectu torvo uminum, et ex sævo dentium stridore poteram verborum significata noscere ; illi vero ex pallore meo atque pavore sensus meos misericordia magis dignos suspicabantur. Sic itaque ab eis detentus, per sexennium me in pristinum opus facere jusserunt, expensa autem ex palatio regis ipsorum unius tantum modii frumenti quolibet anno. Post sex vero annos, dum paulim ediscerem eorundem loquelam, potui multa de vicinis nationibus, locisque cognoscere. Tandem Deo propitio de captivitate hoc modo ereptus sum : Rex alius supradicto huic regi inimicatus, eum apud majorem illius regionis imperatorem accusavit, quod nobilem virum, civemque Romanum in teterrimam captivitatem atque extremum servitium redeisset. Quo imperator audito, confestim illuc cognitorem causæ transmisit, ac deinceps, rei veritate perspecta, protinus eum qui convictus in memorato crimine videbatur, exui tota suis corporis pelle præcepit, eo quod civi Romano fecisset injuriam (Plinius, vi, cap. 22). Dicuntur autem non solum impensius honorare Romanorum imperatorem, sed incredibiliter timere, tanquam qui præclaro polleat ingenio, ac virtute

magnifica, et Romanos eo quod armis atque viribus adeo potentes sint, ut (si velint) ad regionis ipsorum excidium valeant pervenire. Ipse ergo ille qui ista dicebat, adjiciebat quod genus Brachmanorum non ex propria tantum voluntate sæcularibus rebus renuntiat, sed potius ut ex judicio Dei pendens ac Divinitatis ope suffultum. Naturaliter enim nudi in finitimis fluvii regionibus vivunt. Nulli apud eos quadrupedes, nullus terræ cultus, nullus ferri usus, nullum instrumenti genus, quo fieri aliquod opus possit. Habent autem illic deliciosas atque optimas auras, et saluberrime temperatas (Q. Curtius, lib. VIII). Colunt semper Deum, cujus veram quidem ac distinctam notitiam se habere profitentur, omnemque providentiæ ejus ac divinitatis rationem discernere. Jugiter orant, orantes vero non orientalem partem unde oritur sol, aspiciunt, sed cælum potius intuentur. Edunt autem ea quæ super terram pecudum more potuerint invenire, hoc est, arborum folia, et olera silvestria. Abundat enim apud illos plurimum herba, quam inulam nomine vocamus, sicut et apud Persas. Item est ibi arbor quæ acanthus nominatur. Habent et patrias arbores quasdam, nescio quos fructus ferentes, quibus vesci semper solent. Viri trans ripam fluminis Gangis in partibus Oceani, in quem fluvius memoratus ingreditur, degunt; feminæ vero citra Gangem juxta mediterraneas partes morantur, ad quas earundem mariti Julio et Augusto mense transvadere consuescunt. Isti enim menses apud eos frigidiores videntur, eo quod tunc ad nos sol convertitur, et supra Aquilonem quem Boream vocamus vis solis erigitur, quo tempore temperati aeres magis, et ad concubitum magis apti esse dicuntur. Ubi ergo quadraginta cum feminis suis fecerint dies, mox ad propria revertuntur. At cum enixa fuerit uxor alicujus, edideritque unum vel alterum partum, non transit ulterius ad eam ejus maritus nec ulterius cum propria concumbit uxore. Singulis enim filiis in locum patrum substitutis, per totam de reliquo vitam a propriis se uxoribus abstinent. Si autem acciderit ut quispiam sterilem sortiatur uxorem, usque ad quinque annos maritus ipsius ad eam transit, et ei maritale præstat obsequium. Quæ si gravida per tempus illud reddita non fuerit, mox ab eadem penitus separatur: ob quod non in multos populos eorum diffunditur genus, tum propter locorum difficultatem, tum propter consuetudinem continendi. Hæc est ergo vita et conversatio Brachmanorum. Fluvium autem ipsum cum maxima dicunt difficultate vadari (Q. Curtius, lib. VIII), tum propter Ondoniton tyrannum loca illa infestantem, tum etiam timore cujusdam animalis in supradicto fluvio morantis, quod tantæ magnitudinis esse dicunt, ut integrum possit elephantem devorare. Eo vero tempore quo Brachman flumen transire consueverunt, divino asserunt judicio dictum animal non videri in fluvio. Maximi etiam dracones illic esse dicuntur, habentes sep-

tuaginta per longitudinem cubitos; unde ergo unius pellem vidisse me memini quadraginta duos in latitudine habentem pedes. Formicas etiam illic esse ad modum palmæ hominis, scorpiones vero ad cubiti humani mensuram adesse loquuntur: propter quæ monstra periculosus est ipsorum transitus locorum. Non tamen ubique animalia ista nascuntur, sed in illis partibus tantum quæ ab hominibus non inhabitantur. Plurimique illic elephantum greges esse dicuntur. Hæc sunt quæ a Thebæo scholastico de Brachmanis audivisse se affirmat Musæus: quæ vero ex historiis de Alexandri Vita legi, et quæ ex plerisque auctoribus ad hoc facientia de illis desumpsi, nunc subnectam.

Alexander imperator, cum ei Macedonia solius imperium non sufficeret, neque Philippo patre tantum posset esse contentus, Jovis Hammonis filium semet esse dicebat. Et quamvis originem ipsius facile ipsa rei veritas comprobaret, falsis quibusdam tamen, et, ut ei videbatur, invictis modis aliam sui esse naturam generis astruebat. Itaque solemnibus bellorum apparatu, ac instructis equitum peditumque militum copiis, e Macedonia regione consurgens, totum pene peragravit mundum: et antequam provinciam Babylonis accederet, Europam quidem et Asiam veluti quædam parva loca transcurrit: venit tandem in partes nostri quoque orbis, ut eas inspiceret, quasque cum reperisset suis conformes sensibus, ipse dicebat: Sapientia, providentiæ mater, habens cum virtute ipsa, quæ omnium virtutum caput est, quamdam communionem, in sola veritate consistens, alens omnem faciensque naturam, cujus donum est nostrorum sermo verborum notitiam scientiamque communem scrutans et perspiciens, injustis quidem tribuens quæ merentur, justis autem parcens: da mihi, quæso, te placidam, ut possim ad illa quæ cupio, his precibus pervenire, Brachmanos vero bonitate ac sapientia præditos viros hic præsentem cernere. Veni enim ut aliqua cognoscerem a Calano, incola horum locorum, qui ad me festinus accessit, quo nunc persuadente desidero ediscere cuncta plenius et videre. Brachmani vero econtra Alexandro ista dicebant: Venisti ad nos, inquit, cognoscere sapientiam cupiens: nos autem Brachmani libenter statim talem suscepimus voluntatem. Hujusmodi enim desiderium in vita ac moribus nostris regnum judicatur: quod nunc discere imperator ipse voluisti. Philosophus enim non dominio alterius obtemperat, sed ipse dominatur: homo enim in eum non habet potestatem. Sed quoniam nihil nobis hactenus credens (eo quod usque ad præsens tempus male de nobis apud te quidem locuti sunt), nunc ad nos vera degustans venisti. Calanus enim vir apud nos pessimus fuit, per quem vos Græci homines Brachmanos agnovistis quidem, bene tamen non potuistis agnoscere. Ille enim non fuit noster, qui ad divitias sine aliqua sui excusatione transfugit, cui non suffecit de Taberunco fluvio aquam castitatis haurire, neque

pressi lactis cibum sumere, quibus Deo digna mens crescit, quam ille Deo semper habuit inimicam, qua male succensus in iram exarsit, quamque de sapientiæ bonis transtulit ad vitia voluptatis. Ex nobis autem nullus in prunis ardentibus volutatur, neque ulli dolores corpora nostra consumunt, sed vita nostra medicamentum aliquod sanitatis est. Naturali autem beneficio alieni a divitiis omnibus sumus : æquo etiam vitam nostram mors sine comitatur. Et si interdum nonnulli forte mortalium ad quos falsorum venit doctrina verborum, percutere nos vanis tentant sagittis, ingenuitatem tamen nostram lædere ac vitiare non possunt. Unum atque idem est mentiri et credere mentienti. Nocet enim quis et cui falsa persuadet, nocet et sibi, quia dum mendaciò credit, non facile ad ipsam veritatem pervenire valet. Insimulatio autem mala inimicitarum quædam et certaminum mater est, quæ ex se iracundiam parit, ex quibus rursus jurgia et bella nascuntur. Nulla tamen virtus est occidere hominem : latronum enim iste, ut novimus, mos est. Sed nos virtutem veram vocamus contra aurarum mutationes nudo corpore dimicare, desideria ventris abscindere, et varias ipsius pugnas abstinentia patientiaque superare. Igitur prius vince hos inimicos ante omnia tuos, si fortis videris tibi, et exinde opus tibi non erit adversum quempiam certamina externa committere. Idcirco enim contra eos qui foris sunt, commoves bella, ut istis quos intrinsecus habes, alimenta et fomenta suppedites : sed tu vides quod eos quidem, cum quibus foris dimicas, vincis, ab iis autem quos nosti, qui intra te sunt, superaris. Considera igitur quanti tyranni in stultorum cordibus degunt : oculi, aures, nares, venter, virilia, totumque corpus humanum, quam multa etiam desideria nascuntur intrinsecus, quibus omnibus genus mortale succumbit et servit, propter quæ cuncta et jugulantur et jugulant. Nos autem Brachmani, quia omnia quæ intrinsecus habemus bella superamus, jam de reliquo incolumes atque securi in summa pace requiescimus, silvas videmus, cælumque suspicimus, aquilarum diversarumque avium gratissimas voces semper audimus, nudo sub aere arborum foliis nostra corpora contegimus, eorumque fructibus vescimur, aquam bibimus, hymnos Deo canimus, et futuri sæculi vitam desideramus, nullumque quod prodesse nobis non possit, audimus. His ergo nos Brachmani moribus contenti vivimus, paucisque sermonibus agitatæ mox tacemus. Vos autem dicitis quidem quæ debeant fieri, nec tamen facitis ; philosophum vos nullum putatis, nisi eum qui noverit loqui : vester enim est omnis sensus in lingua, vobisque in oris vestri labiis tota sapientia est. Aurum argentumque colligitis, plurimis servis et magnis domibus indigetis : affectatis honores, et sectamini dignitates, editis tantum atque potatis quantum juvat expleri, utimini æque et vestibus delicatis semper ac mollibus, eaque facitis quorum poenitentiam mox geratis : contra vox

A ipsos veluti contra inimicos vestros soletis loqui, cum tamen habere vos linguæ propriæ potestatem sciatis. Longe profecto meliores sunt illi qui tacere consueverunt, non enim se ipsos loquendo revincunt. Mutuam mercedem ab omnibus accipitis, gloriosum, ut putatis, ornamentum digitis vestris imponitis aurum : vos quoque reminas videmus ornatos, cum sciatis quod idipsum, in quo magnopere creditis, quantum ad rem pertinet veram, vobis prodesse nihil possit. Auro enim non extolluntur animæ, neque corpora nutriuntur, sed econtra per illud utraque ista vitiantur. Nos autem qui cognoscimus veritatem, ipsamque naturam, si cœperimus sitire, ibimus ad fluvium, aurumque calcantes, aquam bibemus. Auro enim nequit sedari fames, ac sitis nescit exstingui. Non ex auro venit vulnerum cura, non ægrotorum medicina membrorum, non ulla refrenatio cupiditatis immensæ, sed hortatus magis ac provocatio major ad novam nescio quam concupiscendi libidinem. Et sitis quidem illa naturalis cum fuerit, cum aquam, quam desideravit, acceperit, sitire mox cessat ; similiter etiam naturalis fames quando escam quam quærit, acceperit, conquiescit. Si igitur eodem modo, eademque natura aurum quoque humanus animus desideraret, ubi primum accepisset quod optabat accipere, sine dubio cupiditas et ipsa cessaret : sed nedum ista non cessat, imo semper nova, et sine aliqua intermissione desiderat, quia non ex commonitione naturæ desiderium tale procedit. Postremo in quo apud vos homines et ornantur et gloriantur, in eodem apud nos spernuntur. C Calanus amicus est vester, sed spernitur et calcatur a vobis. Qui ergo multorum malorum auctor apud vos fuerit, a vobis honoratur et colitur : qui vero est inutilis, projicitur a nobis : et illa quæ nos omnino non quærimus, Calano pro ea quam habuit erga pecuniam cupiditate, placuerunt. Sed non erat noster hic talis, qui animam suam miserabiliter læsit ac perdidit, ob quod neque Dei neque nostri amicus esse visus est dignus, neque in hoc sæculo inter silvas habere meruit securitatem, neque illam sperare gloriam potuit, quæ promittitur in futuro.

D Alexander imperator ubi venit ad silvas, Dandamim quidem ipsum in transitu videre non potuit (Plutarch., in *Vita Alexandri*) : in silva enim jacebat, recumbens super arborum folia in securitate et pace, proximus fonti, quem quasi uber terræ matris incorruptum atque integrum in os suum emulgere consueverat. Misit autem ei Alexander amicum quemdam nomine Onesicritum (Q. Curt., lib. ix de *Gestis Alexandri*), dicens ei : Onesicrite, memoratum virum Dandamim ad me venire festina, aut causam propter quam venire noluerit, nuntia, ut ego ipse ad videndum eum pergam. Cui ille respondit : Faciam cum celeritate quod præcipis. Nam sicut jubere tuum est, ita meum esse cognosco tuis jussis obtemperare. Ubi igitur supradictus ad Dandamim nuntius venit, his eum allocutus est verbis : Dixit

filius dei Jovis magni, Alexander imperator, qui est dominus generis humani, ut properes ad illum venire, quia tibi, si veneris, plurima dabit munera: si vero venire nolueris, veluti contemptorem te capite puniet. Quæ cum ad Dandamis aures dicta venissent, non surrexit ex foliis, quibus fultus jacebat, sed tale responsum ridens reddidit, ac recumbens: Deus, inquit, maximus parare cuiquam nescit injuriam, sed lumen vitæ rursus iis præstat animis, quæ suo solverit fato. Meus ergo ille solus est dominus, qui homicidia vetat, et qui bella non concitat. Alexander vero non est deus, quia et ipse moriturus est. Quemadmodum igitur potest esse omnium dominus, qui nondum Tyberoboam fluvium transfretavit, neque per totum mundum sedem suam locavit, non zonæ Gadem transiit, non in medio orbis cursum solis aspexit? quare gentes plurimæ nec ejus quidem nomen adhuc nosse potuerunt. Si autem non capit eum illa quam possidet terra, fluvium transeat nostrum, et inveniet solum tale, quod norit homines sustinere. Quæcunque mihi Alexander pollicetur, si ea præstiterit, cuncta inutilia mihi erunt. Ego enim habeo domum, folia, herbis quoque quæ adjacent mihi, vescor, et aquam pote: posthabeo alia quæcunque cum sollicitudine colliguntur ac pereunt, nihilque aliud præter tristitiam quærentibus ea atque habentibus præbent. Nunc igitur securus quiesco, clausisque oculis nil omnino custodio. Si aurum voluero servare, somnum meum dissipio: terra mihi omnia, ut lac mater infanti, ministrat. Ad quemcunque accedere voluero locum, vado; quocunque autem ire noluerò, nullius sollicitudinis necessitate compellor. Et si caput meum voluerit abscindere, animam auferre non poterit: sed caput tantummodo jacens tollet, anima vero discedens, caput suum veluti partem vestis alicujus relinquet, ac reddet ei, a quo id susceperat, nempe terræ. Cum autem factus spiritus fuero, ad Deum qui eum intra hanc carnem inclusit, ascendam. Qui cum hoc fecerit, tentare nos voluit, ut videret quemadmodum discedentes ab eo, in hoc sæculo viveremus. Et postmodum cum ad eum fuerimus reversi, rationem vitæ hujus a nobis exposcit. Cui assistens ego videbo injuriam meam, ejusque judicium in illos qui injuriosi mihi fuerunt, intuebor; suspiria enim gemitusque læsorum incipient lædentium esse supplicia. Hoc Alexander illis minetur, qui opes desiderant, qui timent mortem, quia nos utrumque contemnimus. Nam Brachmani neque aurum diligunt, neque mortem verentur. Vade igitur, et hoc Alexandro referas: Nihil tuorum Dandamis quærit, verum si aliquid ex ipsius rebus tu necessarium tibi esse credis, ad eum venire non dedigneris.

Quæ ubi Alexander per internuntium audivit, desiderare plus cœpit ut talem virum videret, utque se, qui multas vicerat gentes, unus et nudus vinceret senex. Pergit igitur cum quinque vel decem amicis ad eas, quas supra diximus, silvas, et cum venisset ad proximum, atque ex equo, quo veheba-

tur, exsiliisset, coronam de capite deposuit, omnemque qui circa ipsum erat superbiam tumorem relinquens, ad memoratum semen ingressus est solus, et ad pedes ipsius se dedit, hoc dicens: Salve, Dandami, ego ad te veni, quia tu ad me noluisti venire. Cui ille respondit: Ad quid ad nos venisti? aut quid de nostris sollicitudinibus auferre desideras? Quod cupis ipse, nos habere non possumus: quod iterum nos habemus, necessarium tibi non est. Nos honoramus Deum, et amamus hominem; negligimus aurum, contemnimus mortem: vos autem mortem timetis, honoratis aurum, oditis hominem, Deum contemnitis. Ad quem Alexander: Doce, inquit, nos aliquid sapientiæ: plenum aiunt te divinitate, et cum ipso colloqui sæpius Deo: ego vero scire desidero in qua re præstantiores Græcis vos ipsos esse dicatis, et in quo aut melius videas quam alii homines, aut amplius sapias. At ille respondit: Ego, inquit, vellem deferre ad te acceptum a Deo sensum, sed ipse locum non habes ubi donum tale suscipias. Impleverunt enim animam tuam avidæ atque immodicæ cupiditates, quas nunc mecum certare considero, quia te ab ipsis conor avellere, quanquam hodie plurimum mœrent, eo quod morte nullius gentis vel sanguine polluaris, et quia vident adhuc homines in civitatibus commorantes. Tu ad Oceanum usque vis accedere: post quem aliam iterum partem orbis cupis occupare: et tunc tristitia afficeris, cum non potueris habere quod vincas. Quomodo ergo satisfacere desiderio tuo poteris, cum totus tibi serviens mundus animum tuum explere ac satiare non possit? Minor mundo longe tu factus es, et si omnia simul velis vincere, atque universa quæcunque tenent homines possidere, tandem necesse est ut solum habeas quantum aut tu jacentem tenere me cernis, aut ego occupare video te sedentem. Ex quo iterum si ad alia transeamus, et in aliis quoque tibi similes invenimur. Eodem enim modo quo ipse, omnibus utor elementis, aere, aqua, et terra, nec quidquam ultra habere desidero, et omnia juste habeo quæcunque possideo, et si solus omnes fluvios obtineas, plus tamen aquæ quam ego, ex ipsis haurire non poteris. Hanc ergo si a me sapientiam discas, nihil tibi deerit: totumque habebis, si nihil desideraveris. Cupiditas enim paupertatis est mater, quæ medicamento malo, hoc est sollicitudine, nequit curari: quæ ita semper omnia quærit, quasi invenire nil possit: quia non in iis ad quæ jam potuit pervenire, requiescit, sed ex illis quæ necdum tenere se cernit, magis magisque cruciatur. Habebis autem maximas cum voluptate opes, si ita mecum vivere voles: et si meis acquieveris verbis, meas divitias possidebis. Amicus mihi est omnium Deus, et de ipsis cum eodem rebus loquor, malorum hominum verba non audio. Cælum habeo pro tecto, terra mihi tota pro lecto est. Fluvii mihi potum ministrant, mensam silva suppeditat. Non vescor animalium visceribus, ut leones, neque intra pectora mea inclusæ quadru-

pedum aut volatiliū carnes putrescunt, nec sum mortuorum sepulcrum, sed providentia naturalis omnes mihi fructus, ut lac mater, infundit. Intelligo ipse quid quæras. Sapientem me vides, talis et factus sum, itaque vivo ut procreatus sum, et quæ Deus faciat agnosco, et quid fieri debeat scio. Vos autem vanitate magna repleti, præ sagire vos creditis, cum tamen hæc ipsa quæ per singulos videtis dies, Dei opera intelligere nesciatis. Ego cuncta cognosco, et unde, et quando, et quomodo fiant. Pluvias, siccitates, fulmina, tempestatesque præ sagio : et hoc est quod me delectat ac reficit, quia Deus habere me communionem quamdam atque consilium cum operibus suis fecit. Ad me quemadmodum angelus venit, et si quando aliquid timuerit imperator, tunc ego deprecor Deum ut boni aliquid ei, cum ad me venerit, præ stet, ut eum metu quo laborat, absolvat, utque ei fiduciam quamdam mentis inspiret. Quid esse rectius dicis, lædere homines, an tueri atque servare, et quid magis convenit facere filiis Dei, aut evertere cuncta pugnando, an expugnata et diruta instaurare pacando ? Non tibi proderit, imperator, enorme pondus auri, neque elephantorum, quos sustulisti aliis, multitudo : sed hæc vox mea, et is meus sermo. Tu vero etiamsi me interficere volueris, non timebo, ibo enim ad Deum citius, qui et causam et vitam meam novit. Nihil est quod Deum latere possit, cujus oculi sunt omnes stellæ, sol, et luna, quæ omnia tu effugere non potes, neque in te iudicium ejus evadere. Noli igitur tu destruere quæ ille construxit : noli tu cupere dissipare ea quæ ille, qui ea fecit, ornare desiderat : noli immolare sanguinem civitatum, neque transire supra gentium mortuarum cadavera. Longe enim rectius feceris si tuam curaveris vitam, quam si alienam desideraveris mortem : et si, contemptis iis quæ prosequeris damnis, vera elegeris lucra. Cur cum unam persequeris animam, tot simul vis extinguere nationes ? Quid delectaris totius sæculi malis ? quid aliis flentibus, rides ? Hoc ipso tamen, quod memor mei, qui in solitudinibus his vivo, esse voluisti, temetipsum lucratus es. Neque nunc aut certamina pertimescis, aut lædere quemquam cupis, aut virtutem tuam in aliorum malis, quod fecisti semper, exerces. Projice igitur a corpore tuo velleria ovium mortuarum, neque defunctis volueris te operire tegminibus ; magis enim ipse cum talem te feceris, honorabis, quia temperatur anima in desertis vivens locis. Hoc igitur vitæ nostræ propositum magis elige, cujus beatitudine plus quam apud Macedones frui poteris. Qui quidem te per singulos exspectant dies, ut reliquas tecum diruant civitates, et quæcunque in ipsis valuerint invenire diripiant : quosque in præ senti die tristari arbitror ac dolere, quod incolumes adhuc quasdam videant nationes, occasionem nanciscentes cupiditatum ac rapinarum suarum auctoritatem nominis tui. Quam ergo securam in Deo vitam poteris obtinere, et ut tibi ipse jam vivas, qui nunc adhuc multa cogitas rapere,

A multos trucidare desideras : ex quibus jam aliqua fecisti, alia in præ senti facis, alia facturum te esse promittis ? Ego vero cum ex hoc mundo recessero, in aere positum te videbo : et tunc quidem sermonem præ dicabis meum, quia te multitudo equitum vel peditum nulla comitabitur, et cum maximo mentis tuæ dolore deflebis, hoc dicens : Sine causa perdidisti totius retroacti temporis vitam, quam in honoribus istius mundi bellisque consumpsi. Ex quibus intelliges nihil tibi aliud te reliquisse, nisi memoriam solam malorum. Novi enim ego quæ Divinitas intra se habeat, cum tamen ipse sim apud homines constitutus, mihi que tunc ista dices : Bona consilia, Dandamis, mihi aliquando præ bebas. Tunc enim ante conspectum tuum venient omnes quas sine causa expugnaveris animas, apud quas quomodo excusare te poteris ?

B Libenter hæc et sine ulla iracundia Alexander audiebat : erat enim in Dandami spiritus Dei : sed, instigante dæmone malo, inter ipsa principia mutabatur Alexander. Unde his alloquebatur Dandamim verbis : Scio vera te dicere, de divino enim genere descendens, in his constitutus es locis, ubi nunc tibi sine ulla molestia, sed cum maxima voluptate vivere licet, et ubi naturalibus divitiis frueris et quiete segura. Ego vero inter tumultus varios ac formidines vivo, plurimosque ex ipsis qui me custodiunt timeo, et major mihi plerumque ab amicis metus quam ab hostibus venit, quorumque amplius quotidie quam inimicorum meorum insidias pertimesco : et neque sine ipsis degere queo, neque illis me possum credere : vivo igitur in afflictione ; quos enim vereor, eorum constipatione custodior. Diebus quidem totis varias gentes prosequor ac fatigo, noctibus vero me somnus turbat ac vexat, ne quis in me inopinatus hostis impetum faciat : et si occidero quos formido, tristis efficior ; si rursus lenis ac mitis voluero esse, contemnor. Et quemadmodum a tantis rerum periculis me eripiam ignoro. Nam et si voluero in his desertis, in quibus vos degitis, vivere, id mihi penitus non licebit ob quod apud Deum nunc excusare me possum, quia ipse me in hujusmodi vitæ statu, et in tali ordine hominum collocavit. Tu vero pro istis quas ego fudi querelis, quia me per omnia recreasti, ac sensus paulisper meos a conflictationibus et præ liis liberasti : dona mea suscipe, neque ea quæ tibi offero, in contumeliam mei volueris recusare. Mihi enim, quando sapientiam honorare fecisti, non modicum profuisti. Hisque finitis, innuit servis Alexander ut munera quæ sponderat, exhiberent. Qui mox auri argenteque optimas species, diversasque vestes cum oleo ac panibus obtulerunt. Quibus visis Dandamis risit, hoc dicens : Numquid suadere avibus istis potes, qui in locis silvestribus vivunt, ut aurum argentumque suscipiant, et melius quam consuerunt, canant ? Quod cum fieri omnino non possit, me illis vis esse pejorem ? Cur illud accipiam, quod neque edi a me, neque potari potest ? Cur accipiam quod mihi nulla-

tenus prosit? Aut quam ob rem id custodiam, quo uti nequeam, nisi forte ut animam meam per omnia liberam hujusmodi nexibus ligem? Cur ingenuitatem ipsius frustra jugo turpissimæ servitutis addicam? Quod ego nunquam prorsus efficiam. Sed neque emere quidquam volo, qui in solitudinibus ubi nihil venditur, vivo. Munera mihi Deus, hoc est, fructus istorum locorum, præbet. Nihil enim auro homini vendit Deus, sed sapientiam bonam ei qui noverit eam accipere, largitur. Veste velatus sum cum qua me matris meæ edidit partus. Aere hoc ut cibo vescor, libenter video me talem, dum nullis corpus meum nexibus gravo: omnique mihi melle dulcior est, ubi naturalis venerit sitis, aquæ potus ex fluvio. Si autem et panes istos dices habere aliquam voluptatem, cur eos incendisti flammis? Reliquias ego ignis escam facere meam nolo; neque in cibos convertere meos cupio quod de alieno ore sustulerim. Hos ergo panes ipse qui coxit ignis absumat. Sed ne aliquam tibi, qui sapientiam honoras, injuriam a me æstimes irrogari, oleum tantummodo istud accipio. Quæ ubi Dandamis dixit, continuo surrexit, ac silvam peragrans, et colligens ligna, molem ex iis maximam fecit, quam igne succendens, his locutus est verbis: Brachmanus, inquit, omnia habet, et abunde ex omnibus, ut cupit, pascitur. Infusoque oleo mox, pyraque vehementer incensa, talem cecinit hymnum Deo: Immortalis, inquit, Deus, tibi ego in omnibus gratias ago. Quæ ubi Alexander vidit, abscessit, cuncta secum, præter oleum, quæ exhibuerat, reportans, summopere stupens. Dandamis vero hoc etiam sermonibus suis addidit, dicens: Tales universi nos sumus. Calanus vero pessimus vir judicatus est a nobis, eo quod vestræ se exhibuit præsentia, et nostram non imitatus est vitam: et quia cum amator Dei esse non posset, fugit a nobis, et migravit ad Græcos, contemptisque moribus nostris, se ipsum damnavit immortalibus flammis. Tu vero Macedonum malæ gentis dominum esse te dices, Brachmanos vituperas, et interfici omnes jubes, credens eorum mendacibus verbis, quod bonum virum facere non oportet. Nos vero rationem vitæ propriæ Deo novimus reddituros tunc, cum ad eum fuerimus profecti. Omnes enim ipsius sumus, gloriam vanam contemnimus, quod stulti facere non possunt. Quemadmodum vos transire ad consuetudinem nostram valetis, qui tam male vivitis, et qui semper illa quæ bona sunt, datis oblivioni? Nos vero Brachmani, memores quemadmodum procreati aliquando fuimus, et videntes propter quæ vivere debeamus, irreprehensibilem vivendi cursum tenemus, unumquemque enim Deus certo propositi ejus, cui deputatus est, fine formavit. Lætatur in desertis locis, et in mediis silvis sedentes, et in his tantum sensibus nostris occupati sumus, ne unquam sermones hominum animas nostras ab institutis talibus valeant separare. Beatus est ille qui nullius indiget, et qui non alienam gloriam cupit, et qui placere vult omnibus, necesse est ut sit omnium servus. Nobis ne-

A cessariæ non sunt civitates, in quibus latronum multitudo colligitur: magnas vero domos nobis extruxit Deus, ac præstitit, montes pariter, ac silvas: ex quibus simplices sumimus fructus, et puræ dona naturæ aquas bibimus: libenterque nosmetipsos reficientes post laborem, iis foliis incubamus. Quomodo potestis ingenuis hominibus imperare, cum sciatis vos in potestate multorum esse? Vos enim vestris in omnibus quæ concupiscunt, servitis animabus. Nam si multas habere vestes desideratis, non ut paucos greges ovium pascatis, non ut paucos qui ipsas tondeant oves, et a quibus ipsæ lanæ intexantur, necesse habetis artifices. Quid excusaris quod mollia vestimenta non habeas? Æqualis enim servitus esse probatur in minoribus et majoribus rebus. Nam qui exiguum miratur aurum, et multum desiderabit: et qui parvæ civitatis fuerit imperator, et majori cupiet imperare. Præterea etiam ex modica perpetuæ portione, quæ in vestris splendet vestibibus, superbitis: et cum vestris famulis fuerint indumenta purpurea, vos pulchrius esse aliquid existimantes, vestra colore altero splendere curatis. Si autem hoc apud vos bonum non videtur, pauperes judicamini, dum parva miramini. Animalia libenter occiditis quæ terra progenit: quæ tamen ipsi plurimum vobis prodesse cognoscitis; quædam enim ex ipsis tondentur, alia mulgentur: cum quibusdam agrum colitis, cum aliis dimicatis: quorum postea eo quod funditis cruorem, gaudetis, talemque mercedem ipsis, quæ perutilia vobis fuerint, redditis vicem: et quorum vellera vos extrinsecus velant, eorumdem vos carnes intrinsecus onerant, et incipitis esse corporum mortuorum sepulcra viventia. Tantis ergo tamque inconvenientibus rebus, tamque contrariis mens gravata, potest in se recipere Dei sensum? Dimitte paulisper memoratorum animalium carnes, quæ occidis, sic jacere, et quid ex ipsis fiat intellige. Numquid poteris fetorem ipsarum ferre non fugiens? Quantæ sordes, quantæ impuritates animabus atque corporibus inferuntur humanis, quas cum ipse tolerare non possis, includuntur intra illos, atque ab illis inferuntur, a quibus cibi tales desiderantur. Anima iracundiam parit, ista concreant vomitum: terra vero fructus et flores, qui foras emissis bonis odoribus placent. Tales epulas nobis plantavit Deus ac præstitit: humanos sensus vos penitus perdidistis. Corpora vestra feras male olent: receptacula enim estis pecudum mortuarum: leonibus lupisque pejores esse cœpistis. Lupi enim, si uti terrenis pabulis possent, nunquam profecto carnibus vescerentur. Tauri, equi, cervi justis herbarum partibus vivunt, unde et validioribus membris, et nervis fortioribus roborantur. Cur hæc animalia magis non vultis imitari? Cur non editis silvestria, et aquam bibitis? Sed causa ignis hujusmodi epulas vobis præparatis quas cum non esse cernitis bestias fortiores, ideo vestris non urgentur insidiis; vos enim quæritis cives plures, expensas plurimas facitis, et in parvis rebus plurimum laboratis propter exiguam voluptatem: ubi nihil est

nisi eorum aperta perditio, in quibus fuerit labor A
 vanus. Ergo nihil est vestra infelicius vita. Nos nunquam bibimus inviti, sed necessarium siti ex fontibus naturæ implemus officium; qui etiam non bibentibus nobis defluunt semper: vos vero propter ventris voluptatem, et non esurientes quæritis juges cibos, et quibusdam artibus vobis multas atque diversas epulas præparatis: excurritis omne retibus mare, in aere volitantium, in montibus bestiarum venatione gaudetis, canumque vestrorum velocitatem mirantes, ferarum reprehenditis tarditatem, atque habitatrices eas malarum solitudinum nominatis. Istis igitur rebus insistitis hæc animantia investigare, hæc investigata festinatis occidere, aut viventia caveis clausa defertis ad spectacula civitatum: non ut fruges seratis, ex quibus famem, neque ut exinde B
 necessarium aliquod officium hominibus præbeat, sed ut proximum ac sanguinis vestri, et opus (quod est majus) Dei, cum summo dedecore trucidetis, vel ut violenter vinculis illigatum ferarum morsibus ingeratis. Et hoc ipsum libenter aspicitis, quod cum hominibus feræ pugnent, et quod illæ partem naturæ vestræ ac similitudinis devorent: postea vero illas prorsus feras occiditis, ut crudeles easdem, eo quod occiderint hominem, esse dicatis: et, quod adhuc scelestius videtur ac pejus, humano sanguine saturati, necdum tot tantisque malis expleti, vestrorum cupitis civium ventres replere. Ad hæc, tam dedecorosis, tamque pravis moribus vivitis, ut et vobis calidas superædificetis domos, quibus ad vestram explendam voracitatem comesta digeri C
 citius compellantur. Insuper et ut proprii corporis intestina nimia ciborum repletionem distendantur: lautiores eligitis epulas, unde peritos quosque procuratis artifices condiendis atque ordinandis epulis. Nos autem precamur Deum, ne aliquando sitiamus: nam hoc interdum modo a regula veritatis abstrahimur, hoc est, tunc cum necessarium potum nostro corpori damus, ob quod postea oculos et manus nostras, veluti sacrificium aliquod, ad radios solis agentes extollimus. At vos etiam læti estis quoties supra modum convivium vestra celebratis, nec ante vestris commensationibus finem imponitis, quam nimia ebrietate furere incipiat, et donec ipsum quod sapere videbamini, bibendo perdatis: et nimio vini pondere sensus vestri cordis oneratis. Feliciores profecto apud vos esse D
 crediderim eos qui insanire dicuntur. Illi enim semper ebrii sunt, cum tamen vinum non emerint: vos autem pro pretio vini nimiam sollicitudinem geritis: quo empto vosmetipsos ebrietate polluitis, vosque invicem verberatis, ac tandem ad sobrietatem reversi, vix potestis agnoscere quemadmodum ebrietatem vestram custodire valeatis. Audio etiam quod plurima comedentes ea digerere non potestis: et cum tandem a convivii voracitate vix recesseritis, omnia quæ vos explere solent evomit: ipsamque mutantes perverso more naturam, ex eadem parte qua escas capitis, egeratis: capite, non pedibus

ambulantes. O stultissimi homines, impletis ingluvie viscera vestra atque distenditis, ut postea iterum arte medicorum corpora vestra vacuetis; turpitudinem per hæc vobis maximamque ægritudinem quærentes, adeoque estis insani, ut ipsam cupiatis evertere tali curatione naturam, quæ nullam penitus sentiat voluptatem: finem habentes voracitatis immodicæ supplicium, non salutem; insatiabilia enim membra fieri ex morbis continuo solent, tormenta comitantur, ita ut postremum quod honestæ ac probæ vitæ ex tantis deliciis conferatur nihil habeatis. Sed jactare vos audio quia plurima possidetis; qui tamen cum aliis multa donetis, vestris admodum pauca præstatis. Unde vos magis pauperes judicamus, quia ne panem quidem ipsum parentibus datis, innumeras autem habere opes desideratis. Servi ventris vos estis, propterea maxima apud vos turba medicorum est, qui assidua vos purgatione evacuant: faciunt autem id aut jejuniis vel inedia, aut arte medicaminum: ut qui plurima vina solebatis haurire, subito ne aquæ quidem modicam quantitatem possitis accipere, quoties ægritudinum necessitate vexamini. Et sicut tunc ultra naturam multum meri bibitis, ita nunc parum quoque aquæ, quod exposcit ipsa natura, desideratis. Nos vero vinum quidem omnino non quærimus, aquam autem habemus quam solam volumus, et qua maxime delectamur, et sapienter curamus sitim. Non furere et insanire properamus, magisque nobis mortem, quam ebrietatem precamur, per quam necesse est homines totis et corporibus et sensibus interire. Ebrius enim videtur quidem vivere, sed quantum ad sapientiam pertinet, mortuus judicatur; perdidit enim sublimem ipsam quam homini dedit Deus mentem. Ecquid ii qui se magnos et gloriosos putant, quam falsa spe et vanis decipiuntur illecebris, qui alternis se invicem manibus lædunt, spoliant, jugulant, cum tandem et ipsi mortem, quæ necessario eis debetur, expectent? Quid denique de illis viris, quasi de magnis quibusdam et aliorum provisoribus, loquar, qui more turpium feminarum variis pigmentorum odoribus oleo membra perfusi foris prodire consueverunt, aeris ipsius puritatem dissolutione propria polluentes? Quid de Stoicis philosophis vestris loquar qui cum omnes auri amore teneantur, vobis tamen admiratione vel laude digni videntur? Audimus etiam quod a masculis vestris partem quamdam corporis amputatis, in muliebremque sexum illos convertere gestiatis: et quod sit apud vos talis homo, qui neque generare ut vir, neque parere possit ut mulier, et qui in suam tantum dedecus et in suam tantum vivat injuriam. Quis talem humani generis prævaricationem, et tam miserabilem casum etiam cogitando non doleat? Quorum nos miseratione ducti vobis prodesse quantum possumus affectamus: quia et superbiam exsecramur, et universarum humani generis naturam diligimus ac fovemus: et quasi in alto magnificæ cujusdam domus sedentes

loco, nudi tam mente quam corpore, quoscunque spectatores novimus veritatis, et docemus. Et hoc est in quo cæteris hominibus ditiores nos esse putamus. Macedonia vim omnibus facit, quam tamen prius ab aliis ipsa sustinuit. Omnes autem ad deteriora conversi, turpes famuli judicantur. Sed horum omnium malorum quæ nominamus, Brachmani videntur expertes. A nullo enim debellari atque expugnari queunt, quia nullius rei desiderio vel amore tenentur. Tu vero si vera vis sapere, ad Indiam veni, habita in solitudinibus nudus, omnes quas diligis, et quibus ornari videris, projiciens

A dignitates : nam aliter non suscipieris a nobis. Et tunc amabis ea, quæcunque paulo ante vidisti, quæque miratus es : neque ullus contra te ulterius dimicabit, aut quidquam tuorum tibi auferre quis poterit ; neque aliena collatione, neque aliorum sudore pascaris ; eris enim in omnibus dives. Et quoniam desiderare te scribis, ut in aliquo tibi prosim : non invidemus illis qui vere piæ imitantur Deum. Universam enim humanam ubique naturam volumus, quantum per nos fieri potest, meliorem evadere.

(Aliqua deesse videntur.)

PHILOSOPHORUM ALIQUOT EPISTOLÆ,

QUORUM HABETUR INTERPRES S. AMBROSIUS,

Gilberti Cognati Nozereni opera in studiosorum usum, jam olim cum aliis multorum epistolis, collectæ.

Thales Pherecydi.

Audio te primum Ionum, de divinis rebus, apud Græcos palam disserere parare. Verum justiore fortasse sententia, inter amicos ea quæ scripseris, leges, quam passim quibuscunque permittes, nullo illis emolumento futura. Equidem si tibi gratum cognovero, volo conscius eorum quæ scribis esse. Ac siquidem jubes, ad te mature proficiscar. Neque enim adeo amentes ac stolidi sumus, ego et Solon Atheniensis, ut cum navigio Cretam petierimus visendi gratia, Ægyptumque itidem penetraverimus, ut istic sacerdotibus et astronomis congregederemur, ad te non pari studio navigaturi simus. Veniet enim et Solon ipse, si annuas. Neque tu loci illius amore detentus, raro in Ioniam transis, neque peregrinorum hominum desiderio tangeris. Verum uni tantum, ut spero, scribendi negotio incumbis. At nos, qui nihil scribimus, Græciam, Asiamque peragramus. Vale.

Thales Soloni.

Athenis si excedas, Mileti, ut equidem reor, commodissime habitare poteris. Est enim vestra colonia, patierisque grave nihil. Quod si et apud Milesios exsecraris tyrannidem, æque enim ubique tyrannos infestos habes, at cum amicis nobiscum vivere erit jucundissimum. Scripsit ad te Bias, ut Prienam proficiscaris : eam tu urbem si libentius inhabitaveris, et ipsi eo ad te advolabimus.

Pisistratus Soloni.

Neque solus Græcorum tyrannidem arripui, neque mihi rem alienam usurpavi, quippe genus a Cecrope duco. Id enim mihi mero jure vindico, quod Athenienses olim cum in jurejurando firmassent Codro, illiusque genti præbituros, postmodum abstulerant. Cæterum in deos, vel in homines nihil alias pecco. Leges, quas ipse Atheniensibus dedisti, servari, atque secundum eas vivere jubeo : et qui-

B dem melius servantur, quam possent, si multitudinis imperio res ageretur. Permitto enim nemini injuriam fieri : ac tyrannus ego præter dignitatem et honorem nihil a plebe differo, solis eis stipendiis contentus, quæ iis quoque, qui ante me regnarunt, debebantur. Denique Atheniensium singuli decimas frugum suarum separant, non in usus nostros consumendas, verum sacrificiis publicis commodisque communibus : et si quando bellum contra nos ingruerit, in sumptus deputandas. Tibi equidem nihil succenseo, quod mentem meam consiliumque detexeris : quippe qui id potius reipublicæ studio civitatis, quam mei odio detexeris : ac præterea quod ignorares cujusmodi ego rex futurus essem. Id enim si didicisses, æquo animo et conatus meos forte tolerasses, et te fugæ haudquaquam commisisses. Domum igitur bona fide redi, mihi et injurato credens, nihil esse periculi a Pisistrato Soloni. Nosti enim neminem etiam ex inimicorum numero, mali quippiam a me perpassum. Denique si placuerit nostra amicitia frui, inter primos eris : nihil enim in te fraudis, perfidiæve conspicio. Quod si alioqui habitare Athenis nolueris, pro arbitrio tuo id facies : tantum ne nostri causa, patria excederis. Vale.

Solon Periandro.

Scribis tibi plurimos insidiari ; at tu, siquidem omnes e medio tuleris, ne sic quidem proficies. Insidiabitur enim tibi quispiam ex his, quos minime suspectos habes, partim sibi quidem metuens, partim te reprehendens, quod omnia formides, nihilque non metuas : partim item civitati gratificari cupiens. Esset ergo optimum abstinere tyrannide, ut causas omnis metus evaderes. Quod si tyrannidi omnino insistendum censes, compares tibi, necesse est, externas vires et peregrina auxilia, urbanis viribus majora, ut jam tibi nullus infestus sit, et tu neminem extorrem agas. Vale.